„Dalej razem”
Rodzinna grupa wsparcia na przykładzie rodzin uczniów z autyzmem na przykładzie jednej ze szkół miasta Białegostoku

rok szkolny 2020/2021

opracowanie: Janusz Rusaczyk

AUTYZM – definicja (przypomnienie)

AUTYZM – *„to grupa dziecięcych zaburzeń ogólnorozwojowych podobnych do siebie pod względem objawów emocjonalno-społecznych, poznawczych i behawioralnych, dających się uszeregować począwszy od tych, w których objawy są najsilniejsze, do tych, w których są najlżejsze”.*

(Ewa Pisula, 2010 r.)

AYTUZM – wprowadzenie do problemu (przypomnienie)

- Jakościowe nieprawidłowości w interakcjach społecznych;
- Jakościowe nieprawidłowości w porozumiewaniu się;
- Ograniczone, powtarzające się i stereotypowe wzorce zachowań, aktywności i zainteresowań.

Co do jednego badacze są zgodni (przypomnienie)

- Obraz kliniczny autyzmu jest skomplikowany i niejednorodny;
- W autyźmie występują wielorakie i złożone problemy;
- Autyzm jest zaburzeniem neurorozwojowym o skomplikowanej i wieloczynnikowej etiologii;
- W jego powstawaniu biorą udział złożone sieci mózgowe i rożne struktury korowe;
- Działanie czynników genetycznych i neurorozwojowych, które wchodzą w interakcje z różnymi czynnikami środowiskowymi i biologicznymi.

RODZINNA GRUPA WSPARCIA

Etapy członków rodziny, kończące się akceptacją dziecka autystycznego

- Wstrząs emocjonalny (negowanie diagnozy, trudności w podejmowaniu racjonalnych decyzji, przeżywanie silnych negatywnych emocji);
- Rozpacz (poczucie bezradności, skrzywdzenia przez los);
- Pozorne przystosowanie (podejmowanie nieracjonalnych działań, stosowanie mechanizmów obronnych, korzystnie z pomocy bioenergoterapeutow, ziołolecznictwa);
- Konstruktywne przystosowanie się (rodzice akceptują autyzm u swojego dziecka, dostrzegają satysfakcję z obcowania z dzieckiem, nawiązują współpracę ze specjalistami).

Zaburzone funkcje rodziny wynikające z opieki nad dzieckiem ze spektrum autyzmu

- Emocjonalna (zaburzenia więzi między rodzicami, a dzieckiem z autyzmem, rodzeństwem);
- Opiekuńcza (poświęcony czas na opiekę nad dzieckiem z autyzmem, na czym traci rodzeństwo);
- Prokreacyjna i seksualna (odczuwanie lęku przed zajściem w ciążę);
- Materialno-ekonomiczna (ograniczenie przychodów, w wyniku rezygnacji z pracy przez jednego z współmałożnków);
- Rekreacyjno-towarzyska (ograniczenie kontaktów towarzyskich, rodzinnych).

WSPARCIE SPOŁECZNE

Rodzaj interakcji społecznej, która zostaje podjęta przez jednego bądź obu uczestników w sytuacji problemowej, trudnej, stresowej lub krytycznej.

(podejście funkcjonalne)

Obiektywnie istniejące i dostępne sieci społeczne, które wyróżniają się od innych sieci tym, że przez fakt istnienia więzi, kontaktów społecznych, przynależności, pełnią one funkcje pomocną wobec osób znajdujących się w trudnej sytuacji.

(podejście strukturalne)

RODZINNA GRUPA WSPARCIA

Jest to *„rodzaj wsparcia psychospołecznego, którego celem jest świadczenie przez jej członków wszelkiej pomocy nieodpłatnie oraz w większości przypadków nieprofesjonalnie”*.

(Jan Strelau, 2007 r.).

PROJEKT EDUKACYJNO-TERAPEUTYCZNY

RODZINNA GRUPA WSPARCIA

Uczestnictwo osób w realizowanym projekcie edukacyjno-terapeutycznym pozwoli na:

- Rozwijanie i wykorzystywanie potencjału nie tylko dziecka z autyzmem, ale również rodziców, rodzeństwa, dziadków;
- Doskonalenie i kształtowanie najbardziej pożądanych postaw i zachowań rodziców, dziadków i rodzeństwa w kontaktach z dzieckiem ze spektrum autyzmu;
- Wzmacnianie więzi emocjonalnej pomiędzy wszystkimi członkami rodziny;
- Wskazanie sposobów szukania pomocy w sytuacji kryzysowej , pojawiającej się w stałej opiece nad dzieckiem ze spektrum autyzmu.

Cel projektu edukacyjno-terapeutycznego

Wieloaspektowe, wzajemne wsparcie rodzin dzieci ze spektrum autyzmu oraz wspieranie dzieci ze spektrum autyzmu we wszystkich jego sferach rozwojowych poprzez zminimalizowanie występujących u nich zaburzeń oraz kompensowanie i wyrównywanie deficytów.

Cele szczegółowe w odniesieniu do rodziców, dziadków oraz rodzeństwa: nawiązywanie pozytywnego emocjonalnego kontaktu z dzieckiem z autyzmem, kształtowanie umiejętności prospołecznych członków rodziny dziecka z autyzmem, rozwijanie umiejętności pracy w grupie, rozwijanie umiejętności planowania i wykorzystywania czasu wolnego spędzonego z dzieckiem z autyzmem, lepsze zrozumienie występujących u dziecka z autyzmem zachowań trudnych i umiejętne radzenie sobie z nimi, rozumienie znaczenia okazywanej pomocy dziecku z autyzmem, zaznajomienie z podstawowymi aktami prawnymi obowiązującymi w Rzeczpospolitej Polskiej z zakresu opieki nad dzieckiem niepełnosprawnym.

Cele szczegółowe ukierunkowane na dzieci ze spektrum autyzmu: rozwijanie umiejętności społecznych, komunikacyjnych oraz minimalizowanie powtarzających się wzorców zachowań aktywności i zainteresowań.

Beneficjenci projektu

W realizacji projektu edukacyjno-terapeutycznego udział wezmą rodziny z dziećmi ze spektrum autyzmu, uczęszczające do jednej ze szkół podstawowych (ogólnodostępnej) na terenie miasta Białegostoku.

Będą to dzieci ze spektrum autyzmu oraz ich rodzice, dziadkowie, rodzeństwo.

Miejsce i termin realizacji projektu

Projekt edukacyjno-terapeutyczny *„Dalej razem”* realizowany będzie na terenie jednej ze Szkół Podstawowych na terenie miasta Białegostoku.

Data rozpoczęcia projektu przypada na miesiąc listopad 2020 r. Przyjęty plan realizacji zaplanowanych działań wynosi pięć miesięcy – jedno spotkanie w miesiącu. Następnie każdego kolejnego miesiąca, w ustalonym wcześniej dniu, przeprowadzane będą zajęcia. Zakończenie projektu zaplanowane zostało na miesiąc marzec 2021 r.

Harmonogram działań

- Listopad 2020 r. : wzajemne poznanie się, integracja członków rodzin , wywiad jakościowy pogłębiony).
- Grudzień 2020 r.: warsztaty kulinarne *„Bałaganimy bawiąc się jedzeniem”* (wymiana doświadczeń poprzez zabawy jedzeniem oraz wspólne gotowanie, integracja rodzin, pogadanka dietetyka oraz prawnika).
- Styczeń 2020 r. : zajęcia integracyjne z wykorzystaniem *„imprezowych zabawek”* (wspólna wymiana doświadczeń, wspieranie rozwoju ruchowego dziecka ze spektrum autyzmu, *„Metody wspierające rozwój społeczny i komunikacyjny dziecka ze spektrum autyzmu”* – wykład logopedy, dodatkowo udział pedagoga szkolnego).
- Luty 2020 r. : zajęcia integracyjne z wykorzystaniem gier towarzyskich (stwarzanie okazji do komunikacji, wspólnej wymiany doświadczeń , *„Preferencje sensoryczne dziecka ze spektrum autyzmu”* – wykład terapeuty z zakresu integracji sensorycznej, dodatkowo udział terapeuty z zakresu autyzmu).
- Marzec 2021 r. Zabawy ruchowe na świeżym powietrzu (wspólna wymiana doświadczeń, dodatkowo udział psychologa, terapeuty z zakresu integracji sensorycznej, nauczyciela wychowania przedszkolnego, wypełnienie ankiety ewaluacyjnej).

Oczekiwane rezultaty projektu

Po zakończeniu projektu edukacyjno-terapeutycznego, rodzice oraz dziadkowie dzieci ze spektrum autyzmu będą:

- w lepszym stopniu niż dotychczas znali podstawowe zagadnienia z zakresu autyzmu, np. wynikające z teorii umysłu, centralnej koherencji;
- za pomocą poznanych technik lepiej potrafili niż dotychczas radzić sobie z zachowaniami trudnymi dziecka ze spektrum autyzmu oraz nawiązywać z nim lepszy kontakt emocjonalny;
- Potrafili kształtować umiejętności prospołeczne dziecka ze spektrum autyzmu, umieli w pełni wykorzystywać z nim czas wolny;
- Znali podstawowe akty prawne obowiązując w Rzeczpospolitej Polskiej z zakresu opieki nad dzieckiem niepełnosprawnym, a następnie potrafili je wykorzystać w życiu codziennym;
- W stałej opiece nad dzieckiem ze spektrum autyzmu potrafili nawiązywać do wiedzy przekazanej podczas wykładów i pogadanek;
- W lepszym stopniu niż dotychczas identyfikować emocje dziecka ze spektrum autyzmu związane z konkretnymi sytuacjami.

Ciąg dalszy …

Po zakończeniu projektu edukacyjno-terapeutycznego, rodzeństwo dziecka ze spektrum autyzmu będzie:

- rozumiało występowanie zachowań trudnych u dziecka ze spektrum autyzmu;
- Potrafiło lepiej niż dotychczas radzić sobie z zachowaniami trudnymi występującymi u dziecka ze spektrum autyzmu;
- umiało nawiązywać pozytywny kontakt emocjonalny z dzieckiem ze spektrum autyzmu;
- identyfikowało emocje dziecka ze spektrum autyzmu oraz swoje emocje, a następnie umiało je nazwać;
- rozumiało znaczenie okazywanej pomocy dziecku ze spektrum autyzmu.

Ciąg dalszy …

Po zakończeniu projektu edukacyjno-terapeutycznego, dziecko ze spektrum autyzmu będzie:

- umiało w lepszym stopniu niż dotychczas rozwijać umiejętności społeczne, np. podczas zabaw, gier, itp.;
- Potrafiło lepiej niż dotychczas wykorzystywać dostępne środki komunikacji, takie jak system znaków makaton, aplikacje na tablecie, np. podczas proszenia o pomoc, mówienia lub wskazywania czego ono oczekuje;
- potrafiło na swoje możliwości rozwojowe minimalizować występujące u siebie powtarzające się wzorce zachowań, aktywności i zainteresowań.

RODZINNA GRUPA WSPARCIA

Monitoring i ewaluacja prowadzone będą na podstawie

- Analizy dokumentów, tj. orzeczeń o potrzebie kształcenia specjalnego uczniów;
- Analizy wszystkich zgłoszonych problemów przez uczestników projektu edukacyjno-terapeutycznego dla pedagoga szkolnego, będącego zarazem jednym z autorów projektu;
- Zebranych informacji od uczestników projektu edukacyjno-terapeutycznego w kwestii podjętych działań realizowanych w ramach rodzinnej grupy wsparcia;
- Obserwacji zajęć w ramach rodzinnej grupy wsparcia (karta obserwacji zajęć);
- Wywiadu przeprowadzonego z rodzicami dzieci ze spektrum autyzmu;
- Kwestionariusza ankiety skierowanego do rodziców dzieci ze spektrum autyzmu.

DZIĘKUJEMY ZA UWAGĘ